

GJJN110002392025	 सत्यमेव जयते	મળ્યા તારીખ	૦૭/૦૫/૨૦૨૫.		
		રજીસ્ટર નોંધ્યા તારીખ	૦૭/૦૫/૨૦૨૫.		
		ફેસલ કર્યા તારીખ	૨૯/૦૬/૨૦૨૬.		
		સમય ગાળો	વર્ષ	માસ	દિવસ
			૦૧	૦૧	૨૨

**ભેસાણના મહેરબાન મુખ્ય સીવીલ જજ સાહેબશ્રીની કોર્ટમાં,
મુકામ-ભેસાણ.**

રેગ્યુલર દીવાની દાવા નંબર-૧૫/૨૦૨૫.

આંક- ૨૯

મેનેજરશ્રી,
સ્ટેટ બેન્ક ઓફ ઇન્ડિયા,
બ્રાન્ચ-છોડવડી, તા.ભેસાણ,
જેની રીજયોનલ ઓફિસ જુનાગઢ મુકામે આવેલ છે.
અને હેડ ઓફિસ અમદાવાદ મુકામે આવેલ છે.

.....વાદી.

-:: વિરૂધ્ધ ::-

શ્રી રાજેશભાઈ ચીમનભાઈ વાજા,
ઉ.વ.આ.૪૦, રહે.છોડવડી,
ભેસાણ, જી.જુનાગઢ.

....પ્રતિવાદી.

દાવો :- રૂપિયા ૭૫,૦૦૨/- વસુલ મેળવવાનો દાવો.

વાદી તરફેથી વિદ્વાન વકીલશ્રી	ડી.એમ.શાહ.
પ્રતિવાદીઓ તરફેથી વિદ્વાન વકીલશ્રી	એકતરફી

-:: ચુકાદો ::-

(૧)

વાદીના દાવાની ટુંકમાં હકીકત એવી છે કે, વાદી બેંક રાષ્ટ્રીયકૃત બેંક છે અને ભારતના જુદા જુદા શહેરોમાં શાખાઓ આવેલ છે અને તે પૈકી વાદી બેંકની એક શાખા છોડવડી, તા.ભેસાણ મુકામે આવેલ છે. વાદી બેન્ક બેન્કીંગ નુ કાર્ય કરતી જેવી કે ખેતી, વેપાર-ધંધા-રોજગાર- ઉદ્યોગ, હાઉસીંગ, એજ્યુકેશન, તથા કાર લોન વગેરે ની લોન આપવા તેમજ ડીપોઝીટ સ્વિકારવા વગેરે તમામ પ્રકાર ના કાર્ય કરતી બેન્ક છે. જેની રીજયોનલ ઓફિસ જુનાગઢ તથા હેડ ઓફિસ અમદાવાદ મુકામે આવેલ છે. અને સદરહું બેંકના શાખાના બ્રાન્ચ મેનેજરે ફરજ

અને સત્તાની રૂએ છોડવડી બ્રાન્ચના મેનેજર તરીકે વાદી બેંક વતી સદર દાવો પ્રતિવાદી વિરૂદ્ધ દાખલ કરેલ છે.

(૧.૨) વાદી બેંક ના કાર્યક્ષેત્રમાં ખેતી, વેપાર-ધંધા- રોજગાર-ઉદ્યોગ, હાઉસીંગ, એજ્યુકેશન, તથા કાર લોન વગેરે માટેની લોન આપવા તેમજ ડીપોઝીટ સ્વિકારવા વગેરે તમામ પ્રકારની કાર્યવાહી વાદી બેંક મારફતે કરવામાં આવે છે.

(૧.૩) આ કામના પ્રતીવાદી ઉપરોક્ત જણાવેલ સરનામે રહે છે. પ્રતીવાદીને ધંધાના વ્યવસાય માટે નાણાની જરૂર હોય વાદી બેંકમાં ખાતુ ખોલાવેલ જેના ખાતા નં.**MC-TLCOMPLN-SBF નં.૩૬૫૦૦૦૧૪૪૩૦** છે જે ખાતામાં પ્રતીવાદીએ તા.૦૩/૦૨/૧૭ ના રોજ રૂ.૮૦૦૦૦-૦૦ ની લોન લીધેલ જે લોન નીયમ મુજબ ના ચડતા વ્યાજે પરત ભરપાઈ કરવાની શરતે લીધેલ હતી.જે અંગેના તમામ ડોક્યુમેન્ટ પ્રતીવાદીએ બેંકમાં આવી વાદી બેંક જોગ કરી આપેલ છે.વાદી બેંકમાં નીયમ મુજબ ના ચડતા વ્યાજે ભરપાઈ કરવાની હતી તે ભરપાઈ ન કરતા પ્રતીવાદીને લોનની બાકી રકમ ભરપાઈ કરી જવાનું કહેવરાવવા છતા ભરપાઈ ન કરતા પ્રતીવાદીને નોટીસ રજી.એડી થી વાદી બેંકના એડવોકેટ મારફતે તા.૨૬/૦૮/૨૨ ના રોજ મોકલેલ જે નોટીસ પ્રતીવાદીને મળી જવા છતા પ્રતીવાદીએ નોટીસનો જવાબ કે નોટીસમાં જણાવ્યા મુજબ લેણી રકમ વસુલ ન આપતા હાલનો દાવો લાવવાની ફરજ પડી છે.

(૧.૪) પ્રતીવાદીએ વાદી બેંક જોગ રીવાયવલ લેટર તા.૨૮/૦૧/૨૦ તેમજ તા.૨૫-૦૧-૨૩ નારોજ કરી આપેલ જેથી હાલના દાવા ને મુદત નો કાંઈ બાંધ નડતો નથી.

(૧.૫) પ્રતીવાદી પાસે હાલ તા.૦૮/૦૪/૨૫ સુધીના ચડત વ્યાજ સહીત ની લેણી રકમ રૂ.૭૫૦૦૨-૦૦ પે.તથા તા.૧૦/૦૪/૨૫ થી ચડત નીયમ મુજબ વ્યાજ સહીત ની રકમ વસુલ લેવાની થાય છે.પ્રતીવાદી ને અવાર નવાર કહેવા-કહેવરાવવા છતા પ્રતીવાદી એ તેની પાસેની ચડત લોન ની રકમ નીયમ મુજબ ભરપાઈ ન કરતા હાલનો દાવો લાવવાની ફરજ પડી છે.

(૧.૬) હાલનો દાવો લાવવાનું કારણ આ કામના પ્રતીવાદી ને ધંધા ના વ્યવસાય માટે નાણાની જરૂર હોય વાદી બેંકમાં ખાતુ ખોલાવેલ જેના ખાતા નં.**MC-TLCOMPLN-SBF નં.૩૬૫૦૦૦૧૪૪૩૦** છે જે ખાતામાં પ્રતીવાદીએ

તા.૦૩-૦૨-૧૭ ના રોજ રૂ.૯૦૦૦૦-૦૦ ની લોન લીધેલ જે લોન નીયમ મુજબ ના ચડતા વ્યાજે પરત ભરપાઈ કરવાની શરતે લીધેલ હતી.જે અંગેના તમામ ડોક્યુમેન્ટ પ્રતીવાદીએ બેન્કમાં આવી વાદી બેન્ક જોગ કરી આપેલ છે.તેમજ પ્રતીવાદી પાસે હાલ તા.૦૯/૦૪/૨૫ સુધીના ચડત વ્યાજ સહીતની લેણી રકમ રૂ.૭૫૦૦૨-૦૦ પ.તથા તા.૧૦/૦૪/૨૫ થી ચડત નીયમ મુજબ વ્યાજ સહીતની રકમ વસુલ લેવાની થાય છે.તેમજ પ્રતીવાદીને નોટીસ રજી.એડી થી વાદી બેન્કના એડવોકેટ મારફતે તા.૨૬/૦૮/૨૨ ના રોજ મોકલેલ જે નોટીસ પ્રતીવાદીને મળી જવા છતા પ્રતીવાદીએ નોટીસનો જવાબ કે નોટીસમાં જણાવ્યા મુજબ લેણી રકમ વસુલ ન આપતા ડોક્યુમેન્ટની શરતો મુજબ તેમજ પ્રતીવાદીના ખાતાની દરેક નોંધની તારીખથી તેમજ નોટીસની તારીખથી તેમજ રીવાયવલ લેટરની તારીખથી હાલનો દાવો લાવવાનું કારણ સતત અને એકઠાડ ઉત્પન્ન થતુ રહ્યુ છે.

(૧.૭) દાવા ને મુદત નો કોઈ બાધ નડતો નથી.

(૧.૮) સદર દાવા હકીકતો થકી એવી દાદ નીચે મુજબની માંગેલ છે કે,

- અ) આ કામના પ્રતિવાદી પાસેથી તેની જાત ઉપર થી તેમજ તમામ પ્રકારની સ્થાવર જંગમ મિલકત વેચાણ કરી-કરાવી અમો વાદી બેન્ક નું દાવા મુજબ નું કુલ લેણુ રૂ.૭૫૦૦૨-૦૦ તથા તા.૧૦-૦૫-૨૫ થી નીયમ મુજબ ચડત વ્યાજ સહીત ની રકમ પ્રતીવાદી ની જાત ઉપરથી તેમજ તમામ પ્રકારની સ્થાવર-જંગમ મિલકત ઉપરથી વસુલ લેવાનું હુકમનામુ કરી આપવા તેમજ
- બ) આ દાવાનું તમામ ખર્ચ પ્રતિવાદી પાસેથી અપાવવા તેમજ
- ક) આ દાવાની આનુષંગિક જે કાઈ દાદ અપાવી શકાય તેવી દાદ આપવા અરજ ગુજારેલ છે.

(૨) વાદી બેન્કના દાવો પરથી દિવાની કાર્યવાહી સંહિતા-૧૯૦૮ ના ઓર્ડર-૫ ની જોગવાઈ મુજબ પ્રતિવાદીને સમન્સ-નોટીસ કરવામાં આવતા અને પ્રતિવાદીને ધોરણસર બજી જતા પ્રતિવાદી અત્રેની અદાલત સમક્ષ ઉપસ્થિત રહેલ નથી કે વાદીના દાવા અરજીના વિરૂદ્ધમાં કોઈ વાંધા જવાબ રજુ રાખી પોતાનો બચાવ પ્રસ્તુત કરેલ નથી તેમજ પ્રતિવાદીને પોતાનો પક્ષ રજુ કરવા અને પુરાવા પ્રસ્તુત કરવા સબંધે પુરતી અને ન્યાયીક તકો આપવા છતા પ્રતિવાદી જાતે કે તેમના તરફથી કોઈ પ્રતિનીધી ઉપસ્થિત રહેલ ન હોય પ્રતિવાદીનો જવાબ તેમજ પુરાવા રજુ કરવાનો હક્ક બંધ કરી

સદર દાવાની કાર્યવાહી એકતરફી ચલાવવાનો હુકમ મારા પુરોગામી વિ.ન્યાયાધીશ સાહેબશ્રી દ્વારા કરવામાં આવેલ છે.

- (૩) આ કામે વાદીપક્ષેથી પોતાના દાવા હકીકતોના સમર્થનમાં નિચે મુજબના મૌખિક તેમજ દસ્તાવેજી પુરાવા રજુ રાખેલ છે.

મૌખિક પુરાવા

અનુક્રમ નંબર	આંક	સાહેદનું નામ
૦૧	૨૭	વાદી-એસ.બી.આઈ.બેન્કના અધિકારી/મેનેજર-નકુમ ગૌતમ ધીરુભાઈનું સોંગદનામું.

દસ્તાવેજી પુરાવા

અનુક્રમ નંબર	આંક	દસ્તાવેજની વિગત.
૦૧	૧૮	પ્રતિવાદીના એપ્લીકેશન ફોર્મની ખરી નકલ.
૦૨	૧૯	પ્રતિવાદીના લેટર ઓફ એરેન્જમેન્ટ(એસ.એમ.ઈ.-૧)ની ખરી નકલ.
૦૩	૨૦	એગ્રીમેન્ટ ઓફ લોન કમ હાયપોથીકેશન - (એસ.એમ.ઈ.-૨)ની ખરી નકલ.
૦૪	૨૧	રીવાયવલ લેટરની ખરી નકલ.
૦૫	૨૨	રીવાયવલ લેટરની ખરી નકલ .
૦૬	૨૩	વાદી બેન્કના એડવોકેટ મારફતે મોકલેલ કાનુની નોટીસની ખરી નકલ.
૦૭	૨૪	પ્રતિવાદીને મોકલેલ નોટીસનું પરત આવેલ એકનોલેજમેન્ટ.
૦૮	૨૫	કલોઝર રીપોર્ટની ખરી નકલ.
૦૯	૨૬	પ્રતિવાદીના ખાતાના ઉતારાની ખરી નકલ.

વાદી કંપની તરફે આંક-૨૮ થી કલોઝીંગ પુરશીસ રજુ થયેલ છે. પ્રતિવાદીએ હાજર થઈ કોઈ જવાબ કે પુરાવો રજુ કરેલ નથી.

- (૪) વાદીના સદર દાવાના કામે રજુ થયેલ સમગ્ર પુરાવા હકીકતોને ધ્યાને લઈ સદર દાવાના ન્યાયીક નિર્ણય સબબ આંક-૧૪ થી નીચે મુજબના મુદ્દાઓ મુકરર કરેલા છે.

—:: મુદ્દા ::—

મુદ્દા નંબર:-૧ શું વાદી પુરવાર કરે છે કે, પ્રતિવાદીને તેના ધંધામા નાણાંની જરૂરીયાત ઉભી થતાં, તેમના તરફથી માંગણી થયે, વાદી બેંકે, રૂ.૮૦,૦૦૦/- (અંકે રૂપિયા નેવું હજાર પુરા) ની લોન પુરી પાડેલ ?

મુદ્દા નંબર:-૨ શું વાદી બેંક પુરવાર કરે છે કે, આ કામના પ્રતિવાદી, વાદી બેન્કના કરજદાર હોય, તેઓએ વાદી બેન્કને ધિરાણ અંગેના જરૂરી દસ્તાવેજો કરી આપેલા ?

મુદ્દા નંબર-૩ શું વાદી પુરવાર કરે છે કે, તેઓ આ કામના પ્રતિવાદી પાસેથી ધિરાણ તથા વ્યાજની બાકી પડતી રકમ રૂ.૭૫,૦૦૨/- (અંકે રૂપિયા, પીચોતેર હજાર બે પુરા) વસુલ મેળવવા હકકદાર છે?

મુદ્દા નંબર-૪ શું વાદી પુરવાર કરે છે કે, તેઓએ લેણી નિકળતી રકમની વસુલાત માટે પ્રતિવાદીને નોટીસ પાઠવેલી ?

મુદ્દા નંબર-૫ શું વાદી તેમની લેણી નિકળતી રકમ ઉપર પ્રતિવાદી પાસેથી વ્યાજ મેળવવા હકકદાર છે ? જો હા, તો કેટલું ?

મુદ્દા નંબર-૬ શું વાદી દાવા અરજીમાં જણાવેલ દાદ મેળવવા હકકદાર છે ?

મુદ્દા નંબર-૭ શું હુકમ અને હુકમનામું ?

(૫) ઉપરોક્ત મુદ્દાના મારા નિર્ણયો નીચે પ્રમાણે છે.

મુદ્દા નંબર-૧ હકારમાં.

મુદ્દા નંબર-૨ હકારમાં.

મુદ્દા નંબર-૩ હકારમાં.

મુદ્દા નંબર-૪ હકારમાં.

મુદ્દા નંબર-૫ હકારમાં, વાર્ષિક ૦૬% ના વ્યાજ દરે.

મુદ્દા નંબર-૬ અંશતઃ હકારમાં.

મુદ્દા નંબર-૭ આખરી હુકમ મુજબ.

(૬) ઉપરોક્ત મુદ્દાના મારા કારણો નીચે મુજબ છે.

મુદ્દા નંબર-૧ થી ૬ ::-

સદર મુદ્દા નંબર-૧ થી ૬ પરસ્પર એકબીજાની સાથે સંકળાયેલા હોય હકીકતોનું પુનરાવર્તન ન થાય તેથી સરળતા ખાતર ઉપરોક્ત મુદ્દાઓની ચર્ચા એકસાથે કરવામાં આવે છે.

-:: કારણો ::-

(૭) ભારતીય પુરાવાનાં કાયદાની કલમ-૩ મુજબ સાબિત થયેલ ની વ્યાખ્યા આ પ્રમાણે છે.

Proved” . —A fact is said to be proved when, after considering the matters before it, the Court either believes it to exist, or considers its existence so probable that a prudent man ought, under the circumstances of the particular case, to act upon the supposition that it exists.

વધુમાં નામદાર સુપ્રીમ કોર્ટનાં ચુકાદાNarayan Ganesh Dastane Vs. Sucheta Narayan Dastane, 1975 AIR 1534, માં જણાવ્યા પ્રમાણે સીવીલ પ્રોસીડીંગ્સમાં, **A fact can be said to be established if it is proved by “preponderance of probabilities”.**

આ કામે વાદી પક્ષે દાવાના સમર્થનમાં **આંક-27** થી વાદી બેંકના મેનેજરશ્રી નકુમ ગૌતમ ધીરુભાઈનું સર તપાસનું સોંગદનામું રજુ કરેલ છે અને તેમાં મુખ્યત્વે દાવા અરજીના કામે જણાવેલ વિગતોનું વર્ણન કરતાં કથનો કરેલ છે અને સદર કામે રજુ રાખેલ દસ્તાવેજ પુરાવાઓને આંક આપવા વિનંતી કરતાં તે હેઠળ થયેલ હુકમ મુજબ વાદી બેંક તરફે રજુ દસ્તાવેજ પુરાવાઓને આંક આપવામાં આવેલ છે. વધુમાં વાદીબેંકના મેનેજર અને મુખત્યારે વાદીનો દાવો મંજૂર કરી દાવા અરજી મુજબની બાકી લેણી રકમ પ્રતિવાદીની હરેક પ્રકારની જાત તથા મિલ્કતથી વસુલ થઈ શકે તેવું હુકમનામું વાદીની તરફેણમાં તથા પ્રતિવાદીની વિરૂદ્ધમાં કરી આપવા અરજ કરેલ છે. સદર વાદીના સાહેદની ઉલટ તપાસ પ્રતિવાદી તરફે કરવામાં આવેલ નથી

કે વાદીના કે વાદીના સાહેદની સર તપાસને પડકારેલ નથી.પ્રતિવાદીને સમન્સની ધોરણસરની બજવણી થયેલ હોવા છતાં પ્રતિવાદી અત્રેની અદાલત સમક્ષ ઉપસ્થિત રહીને વાદીના દાવા હકીકત કે રેકર્ડ પર રજુ પુરાવા હકીકતોને પડકારવામાં સબંધે ઉપસ્થિત રહેલ નથી.આમ,આ કામના પ્રતિવાદી દાવાના કોઈપણ તબક્કે કોર્ટ સમક્ષ વાદીના દાવાનો જવાબ પ્રતિવાદી પક્ષે રજુ રાખેલ ન હોય અત્રેની કોર્ટે હુકમ કરી વાદીના દાવાનો જવાબ રજુ રાખવાનો તેમજ પ્રતિવાદીનો પુરાવાનો હક્ક બંધ કરવામાં આવેલ છે.

(૮) આમ, વાદી બેન્ક દ્વારા પ્રતિવાદીને આંક-૦૯ હેઠળ જાહેર પ્રસિધ્ધીથી સમન્સની બજવણી સંદેશ દૈનિક ન્યુઝ પેપર થી તા.04/10/2025 ના રોજ કરવામાં આવેલ.પ્રતિવાદી ઉપર જાહેર સમન્સની પ્રસિધ્ધી કરવા છતાં, પ્રતિવાદી જાતે કે તેમના વકીલશ્રી મારફતે,આ કોર્ટ સમક્ષ હાજર થયેલા નથી. જેથી તેઓની આ કસુરના કારણે તેઓનો દાવાનો વાંધા-જવાબ વિગેરે રજુ કરવાનો હકક બંધ કરવાનો અને તેમની વિરૂધ્ધ, સદરહું દાવાની ન્યાયીક કાર્યવાહી એકતરફી ચલાવવાનો હુકમ મારા પુરોગામી વિ.ન્યાયાધીશ સાહેબશ્રી દ્વારા કરવામાં આવેલ.

(૯) હવે, આ કામમાં રજુ અનુક્રમે આંક-૧૮ થી આંક-૨૬ સુધીના દસ્તાવેજ પુરાવાઓ કે જે વાદી બેંકના સાહેદે તેમની કસ્ટડીમાંથી રજુ કરેલા છે તેમજ સદર દસ્તાવેજો પર વાદી બેંકના અધિકારી તેમજ પ્રતિવાદીની સહીઓ હોવાનું રેકર્ડ ઉપર જણાય આવે છે ત્યારે તે યોગ્ય રીતે વાદી બેંક દ્વારા પુરવાર કરવામાં આવેલ હોઈ, સદર દસ્તાવેજો નહીં માનવાને રેકર્ડ પર કોઈ જ કારણ જણાતું નથી.

વધુમાં, અહીં આ તબક્કે ભારતીય પુરાવા અધિનિયમની કલમ-૩૪ ની જોગવાઈઓનો ઉલ્લેખ કરવો જરૂરી જણાય છે જે નીચે મુજબ છે.

કલમ-૩૪ ::-

હિસાબી ચોપડામાં થયેલ નોંધ-એન્ટ્રીઓ (જેમાં ઇલેક્ટ્રોનિક ફોર્મમાં હોય તે સહિત) ક્યારે સુસંગત બને. વેપાર વ્યવસાયની રીત રસમ મુજબ નિયમિત રીતે રાખેલા હિસાબના ચોપડામાં નોંધો કે એન્ટ્રીઓ જે બાબત અંગેની કોર્ટે તપાસ કરવાની હોય તે બાબત સંબંધી હોય તો તે પ્રસ્તુત છે પરંતુ સદરહુ કથનો જ માત્ર કોઈ ઉપર જવાબદારી નાંખવા પુરતા ગણાશે નહીં.

(૯.૨) વધુમાં બેંકર્સ બુક્સ એવીડન્સ એક્ટ પ્રમાણે બેંકમાં રાખવામાં આવતા હિસાબોની વિશ્વસનીયતા પ્રાથમિક રીતે જ સ્વીકાર્ય બને છે.

The Bankes Book Evidence Act, 1891

Under section-4 of this act, a certified copy of any entry in a banker's book is received as prima facie evidence of this existence of such entry and is admissible to the same extent as the original entry itself.

Under section-2(8) any Principal officer or Manager of the Bank can certify these records.

The Law recognizes the office of Manager, not the specific individual. Therefore, the new manager is also fully competent to occupy the witness box, produce certified copies, statements of accounts and depose on behalf of bank.

ઉપરાંત, એવો પુરાવો આ કલમ-34 ઉપરાંત ભારતીય પુરાવાના કાયદાની કલમ-16/ભારતીય સાક્ષ્ય અધિનિયમની કલમ-14 પ્રમાણે પણ ગ્રાહ્ય બને છે.

ભારતીય સાક્ષ્ય અધિનિયમ-2023 નાં Chapter -2 Relevancy of facts.

Section.14- Existence of course of business when relevant-

When there is a question whether a particular act was done, the existence of any course of business, according to which it naturally would have been done, is a relevant fact.

આમ રજુ કરેલ દસ્તાવેજોની વિશ્વસનીયતા પ્રાથમિક રીતે જ સ્વીકાર્ય બને છે.

નાના દુકાનદારે સાવા કઢંગી રીતે જાળવેલ હિસાબોની નોંધ પણ જો તે અધિકૃત હોય તો, પુરાવામાં ગ્રાહ્ય બની શકે છે જ્યારે હાથ ઉપરના દાવામાં તો વાદી એક બેંક છે અને કંપની એક્ટ-૧૯૫૬ તેમજ બેંકીંગ રેગ્યુલેશન એક્ટ-૧૯૪૯ અનુસાર પોતાનો વ્યવસાય ચલાવે છે. જેથી ભારતીય પુરાવાના કાયદાની જોગવાઈઓ મુજબ સદર દસ્તાવેજો નહીં માનવાને કોઈ કારણ નથી અને પ્રતિવાદીએ આવા દસ્તાવેજોને પડકારેલા પણ નથી કે તે સંબંધેનો કોઈ જ ખંડનાત્મક પુરાવો પણ રજુ રાખેલ નથી.

(૯.૩) આ તબક્કે નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલતના ચુકાદાઓ ધ્યાને લેવા જરૂરી જણાય છે જે નીચે મુજબ છે.

In Iqbal Basith vs N. Subbalakshmi - 2020(0) AIJEL-SC 66820, Civil Appeal No.1725 of 2010 decided on 14th December, 2020

And

Iswar Bhai C. Patel vs. Harihar Behera, (1999) 3 SCC 457 Civil Appeal NO.1417 Of 1982, * J. Date March 16,1999,The Hon'ble Supreme Court observed as follows:

“17.....Having not entered into the witness box and having not presented himself for cross-examination, an adverse presumption has to be drawn against him on the basis of the principles contained in Illustration (g) of Section 114 of the Evidence Act, 1872.”

In case of Vidhyadhar V/s. Manik Rao civil appeal no.1534 of 1999 * J.Date: March-17 ,1999 reported in 1999 (3) SCC-

573 “ Evidence Act, 1872 section. 3 and 114 code of civil procedure, 1908 order-17, rule 3A when a party to the suit does not step into the witness box nor offer himself for cross examination, presumption would arise that his say is not correct.

Para -16.

Where a party to the suit does not appear into the witness box and states his own case on oath and does not offer himself to be cross examined by the other side, a presumption would arise that the case set up by him is not correct as has been held in a series of decisions passed by various High courts and the Privy Council beginning from the decision in Sardar Gurbaksha Singh V/s. Gurdial Singh, AIR 1927 PC 230. This was followed by the Lahore High Court in Kirpa Singh V/s. Ajaipal Singh, AIR 1930 Lahore 1 and the Bombay High Court in Martand Pandharinath Chaudhari V/s. Radhabai Krishnarao Deshmukh, AIR 1931 Bombay 97. The Madhya Pradesh High Court in Gulla Kharagjit Carpenter V/s. Narsingh Nandkishore Rawat, AIR 1970 Madh Pra 225, also followed the Privy Council decision in Sardar Gurbakhsh Singh's case (AIR 1927 PC 230) (supra). The

Allahabad High Court in Arjun Singh V/s. Virender Nath, AIR 1971 Allahabad 29 held that if a party abstains from entering the witness box, it would give rise to an inference adverse against him. Similarly, a Division Bench of the Punjab and Haryana High Court in Bhagwan Dass V/s. Bhishan Chand, AIR 1974 Punj and Har 7, drew a presumption under Section 114 of the Evidence Act against a party who did not enter into the witness box.

(૯.૪) આ સંજોગોમાં AIR 2006 MADHYA PRADESH 58 "Bank of India Vs. S. K. Mukherjee & Anr." નો ચુકાદો ધ્યાને લેતા નામદાર મધ્યપ્રદેશ હાઈકોર્ટે ભારતીય પુરાવાના કાયદાની કલમ-૧૧૪ ધ્યાને લઈ ઠરાવેલ છે કે, જે વ્યક્તિ કેસની ચોક્કસ હકીકત જાણતો હોય અને વાજબી કારણ વગર સાક્ષીના પાંચજરામાં આવેલ ન હોય તો તે વ્યક્તિની વિરૂદ્ધમાં અનુમાન કરવું જોઈએ. આમ, સદરહું ચુકાદામાં પ્રસ્થાપિત કરેલ સિદ્ધાંત તથા કોડ ઓફ સિવિલ પ્રોસીઝર ના ઓર્ડર-૮ રૂલ્સ-૧૦ ની જોગવાઈ ધ્યાને લેતા પણ આ કામે વાદીએ પોતાના દાવાની હકીકતો સાબિત કરવા જે મૌખિક અને દસ્તાવેજી પુરાવાઓ રજૂ કર્યા છે તેને પ્રતિવાદી તરફે પડકારવામાં આવેલ નથી. જેથી સદર પુરાવાઓને ન માનવાને કોઈ કારણ નથી.

(૯.૫) ઉપરાંત નામદાર ગુજરાત હાઈકોર્ટનો નીચે જણાવેલ ચુકાદો પણ હાથ ઉપરના કેસમાં લાગું પડે છે. જેના પેરા-૧૧, ૧૪ અને ૨૮ ધ્યાને લીધા. જે નીચે મુજબ છે.

**Jay Ambe Industries Proprietor Shri Dineshkumar
bajranglal Somani**

Versus

Garnet Specialty Paper Ltd.

2022 (3) GLR 1938

Judgment Dt.07/01/2022

11."The short question that falls for our consideration is, whether the trial court was justified in dismissing the suit instituted by the plaintiff, despite there being no denial

and/or no rebuttal evidence led by the respondent-original defendant. "

14. "At the outset we may take notice of the fact that the respondent-original defendant had not appeared before the trial court as well as before this Court so as to put-forth his defense. In other words, the pleadings of the plaint and evidence so adduced remained uncontroverted all throughout. Thus, the suit for recovery of dues based on documentary evidence such as invoices, duly signed and acknowledged delivery chalan and ledger account, has not been disputed by the respondent defendant."

28."To hold that a particular document is not admissible for proof of its contents unless the writer is called, is to denude the documentary evidence of all its value and is clearly contrary to certain express statutory provisions to be found in the Evidence Act, more particularly, Section 59 of the Evidence Act. In our opinion, the documentary evidence becomes meaningless if to prove it in every case by way of oral evidence of its contents. If that is the position, it would mean that, in the ultimate, the analysis of the evidence must be oral and that the oral evidence would virtually be the only kind of evidence recognized by law, however, that is not the position under the Evidence Act. The definition of the term evidence in Section 3 of the Evidence Act lays down that evidence means and includes statements made by the witnesses, which are called oral evidence, and documents produced before the court, which are called documentary evidence. A bare perusal of Section 59 of the Evidence Act states that all facts, except the contents of documents, may be proved by oral evidence. Needless to say, that once the documents is proved in the manner provided under the provisions of the Evidence Act, the contents of that documents are also proved. It is for that reason that the Evidence Act advisedly lays down that the contents of a document can be proved by proving the document in the usual manner, a

proposition that emerges unequivocally from a combined reading of Sections 59, 61 and 62 of that Act. Thus, according to us, the trial court should have believed the documents of invoices, such as invoices of the delivery chalan and ledger account, in absence of any dispute or rebuttal evidence submitted by the respondent-original defendant. Once the document has been exhibited, the initial burden of proof could be said to have been discharged by the original plaintiff. The original defendant was expected to deny the same with cogent rebuttal evidence, but having failed in submitting the rebuttal evidence, the trial court could not have ignored the exhibited evidence/undisputed evidence merely because there was no oral evidence in the form of examination of any evidence by the witness in support of the documentary evidence.

- (૧૦) સદરહું દાવામાં પણ પ્રતિવાદી કોર્ટમાં ઉપસ્થિત રહેલ નથી કે કોઈ રજુઆત કરેલ નથી કે દાવા અરજીનો કોઈ જવાબ રજુ કરેલ નથી કે વાદીની સર તપાસના સોંગદનામાંને પડકારેલ નથી. આ કામમાં રજુ થયેલ તમામ દસ્તાવેજો ધ્યાને લેતા દાવા અરજી તથા પુરાવાના સોંગદનામાં જણાવ્યા પ્રમાણે હોય દાવા અરજીમાં જણાવવામાં આવેલ હકીકત મુજબની વિગત રજુ દસ્તાવેજો ઉપરથી જણાઈ આવે છે ત્યારે ભારતીય પુરાવાના કાયદાની કલમ-૧૦૧ ની જોગવાઈ મુજબ વાદીએ પોતાના ઉપર રહેલ સાબિતીનો બોજો પોતાના શરિથી ઉતારેલ છે અને દાવા અરજીમાં જણાવેલ હકીકત મુજબના જરૂરી તત્વો તથા વિગતો રજુ પુરાવાથી રેકર્ડ ઉપર માનવા યોગ્ય અને સાચી ફલીત થતી હોય ત્યારે તે માનવા યોગ્ય નથી તેવું પુરવાર કરવાની જવાબદારી ભારતીય પુરાવાના કાયદાની કલમ-૧૦૨ ની જોગવાઈ મુજબ પ્રતિવાદીની છે. પરંતુ પ્રતિવાદી આ કામે હાજર રહેલ નથી ત્યારે રેકર્ડ ઉપર લાવેલ હકીકત તથા પુરાવો ન માનવાનું કારણ જણાઈ આવતું નથી. આમ, વાદીએ તેના દાવા તથા સોંગદનામાં જણાવ્યા મુજબ દાવા તારીખે પ્રતિવાદીએ વાદી બેંક પાસેથી તા.૦૩/૦૨/૨૦૧૭ ના રોજ રૂ.૮૦,૦૦૦-૦૦ (અંકે રૂપિયા નેવું હજાર પુરા)ની લોન મેળવેલ છે અને વાદી બેંકના રૂ.૭૫,૦૦૨-૦૦ (અંકે રૂપિયા પંચોતેર હજાર બે પુરા)ખર્ચ તથા પેનલ્ટી

વ્યાજ સાથે ભરપાઈ કરવાની બાકી લેણા નિકળતા હોય આ દાવો કરવા કારણ ઉપત્પન્ન થયેલ હોવાનું વાદી પક્ષ પુરવાર કરી શકેલા છે, આંક-18 થી પ્રતિવાદીનું લોન એપ્લીકેશન ફોર્મ રજુ છે તથા આંક-19 થી લેટર ઓફ એરેન્જમેન્ટ અને આંક-20 થી એગ્રીમેન્ટ ઓફ હાઈપોથીકેશન લેટર રજુ છે, આંક-21 તથા 22 માં પ્રતિવાદીએ પોતાના ઋણનો સ્વિકાર કરતાં રીવાઈવલ લેટર કરી આપેલ છે તેમજ આંક-23 થી વાદી તરફે પ્રતિવાદીને કાનુની નોટીસ મોકલવામાં આવેલ છે તે રજુ છે અને આંક-25 નો કલોઝર રિપોર્ટ અને આંક-26 થી રજુ પ્રતિવાદીનાં ખાતાનો ઉતારો તેમજ રજુ થયેલ તમામ દસ્તાવેજો જોતા મુદ્દા નંબર-૧ થી મુદ્દા નંબર- ૪ નો જવાબ હકારમાં ઠરાવું છું.

- (૯) આંક-21 તથા 22 માં પ્રતિવાદીએ પોતાના ઋણનો સ્વિકાર કરતાં રીવાઈવલ લેટર કરી આપેલ છે તેના પરથી સ્પષ્ટ જણાય આવે છે.આમ, વાદી બેંકનું પ્રતિવાદી પાસેનું લેણું નિયમીત (કન્ટીન્યુ) છે. આ તમામ હકીકતોએ વાદી બેંક તરફથી આ કામના પ્રતિવાદી સામે લાવવામાં આવેલ હાલનો દાવો લીમિટેશન એક્ટના આર્ટીકલ-૧૯ ની જોગવાઈઓ મુજબ વાદી બેંક છેલ્લા લોન વ્યવહારની તારીખથી ત્રણ વર્ષ સુધીમાં પ્રતિવાદી પાસેથી લેણી રકમ વસુલ મેળવવા કાયદેસર હક્કદાર છે. પ્રતિવાદીએ વાદી બેંક જોગ રીવાઈવલ લેટર તા.૨૮/૦૧/૨૦ તેમજ તા.૨૫-૦૧-૨૩ નારોજ કરી આપેલ જેથી હાલના દાવા ને મુદત નો કાંઈ બાંધ નડતો નથી.

- (૧૦) આ કામે વાદી બેંકે પ્રતિવાદી પાસેથી લેણી થતી રકમ વસુલ અપાવવા અને આ રકમ ઉપર દાવા તારીખથી રકમ વસુલ થતા સુધી 12% વ્યાજ સહિત વાદી બેંકને વસુલ અપાવવા અરજ કરેલ છે. આ તબક્કે દિવાની કાર્યવાહી સંહિતાની કલમ-૩૪ ધ્યાને લેવી જરૂરી છે.

Section-34 - Interest

- (1) Where and in so far as a decree is for the payment of money, the Court may, in the decree, order interest at such rate as the Court deems reasonable to be paid on the principal sum adjudged, from the date of the suit to the date of the decree, in addition to any interest adjudged on such principal sum for any period prior to the institution of the

suit, with further interest at such rate not exceeding six per cent per annum, as the court deems reasonable on such principal sum, from the date of the decree to the date of payment, or to such earlier date as the court thinks fit:

Provided that where the liability in relation to the sum so adjudged had arisen out of a commercial transaction, the rate of such further interest may exceed six per cent per annum, but shall not exceed the contractual rate of interest or where there is no contractual rate, the rate at which moneys are lent or advanced by nationalized banks in relation to commercial transactions.

Explanation I: In this sub-section, “nationalized bank” means a corresponding new bank as defined in the Banking Companies (Acquisition and Transfer of Undertakings) Act, 1970 (5 of 1970).

Explanation II: For the purposes of this section, a transaction is a commercial transaction, if it is connected with the, industry, trade or business of the party incurring the liability.

- (2) Where such a decree is silent with respect to the payment of further interest on such principal sum from the date of the decree to the date of payment or other earlier date, the court shall be deemed to have refused such interest, and a separate suit there for shall not lie.

આમ, હાથ ઉપરના દાવાની હકીકતો, રેકર્ડ તેમજ કોડ ઓફ સીવીલ પ્રોસીઝરની કલમ-૩૪ ધ્યાને લેતાં વાદી પ્રતિવાદી પાસેથી બાકી લેણી રકમ ઉપર વાર્ષિક ૬% (છ) ના દરે વ્યાજ વસુલ મેળવવા હક્કદાર છે તેમ ઠરાવવું ન્યાયોચીત જણાય છે ત્યારે ઉક્ત મુદ્દા નંબર-૬ નો નિર્ણય હકારમાં ઠરાવી વાદી બેંક પ્રતિવાદી પાસેથી બાકી લેણી રકમ રૂ.૭૫,૦૦૨-૦૦ (અંકે રૂપિયા પંચોતેર હજાર બે પુરા)ઉપર વાર્ષિક ૬%

(છ)લેખે રકમ વસુલ થતાં સુધી વ્યાજ વસુલ મેળવવા હક્કદાર હોવાનું આથી ઠરાવી આપવામાં આવે છે.

(૧૧) ઉપરોક્ત વિગતોએ મુદ્દા નંબર-૧ થી ૬ નાં પરીણામ સ્વરૂપે તેમજ વાદી બેંકે સદરહું દાવો પ્રતિવાદીની કસુરના કારણે કરવો પડેલ હોય અને પ્રતિવાદી દાવાના કામે હાજર થયેલા ન હોય દાવાનું સ્વરૂપ જોતા દાવા અંગે માંગેલ ખર્ચ મંજૂર કરવો યોગ્ય, વાજબી તેમજ ન્યાયોચીત જણાતું હોય મુદ્દા નંબર-૬ નો નિર્ણય અંશતઃ હકારમાં ઠરાવી મુદ્દા નંબર-૭ અન્વયે નીચે મુજબનો આખરી હુકમ ફરમાવવામાં આવે છે.

-:: આખરી હુકમ ::-

(૧) વાદી બેંકનો હાલનો આ દાવો અંશતઃ મંજૂર રાખવામાં આવે છે.

(૨) આ કામના પ્રતિવાદીએ દાવા અરજીમાં જણાવેલ લેણી રકમ રૂ.૭૫,૦૦૨-૦૦(અંકે રૂપિયા પંચોતેર હજાર બે પુરા) દાવા તારીખથી વસુલ થતાં સુધી વાર્ષિક ૬% (છ ટકા)ના વ્યાજ સાથે વાદી બેંકને ચુકવી આપવાનો આથી હુકમ કરવામાં આવે છે તથા તેવી રકમ પ્રતિવાદી પાસેથી તેમની જાત તથા મિલકતથી વસુલ મેળવી શકે તેવું વાદીની તરફેણમાં અને પ્રતિવાદીની વિરૂધ્ધમાં હુકમનામું કરી આપવાનો આથી હુકમ કરવામાં આવે છે.

(૩) દાવાનું સ્વરૂપ જોતાં વાદી બેંકના દાવાનો ખર્ચ પ્રતિવાદીએ ચુકવવું.

(૪) હુકમ મુજબ હુકમનામું દોરવું.

હુકમ આજરોજ તારીખ-૨૯મી માહે-જુન, સને-૨૦૨૬ ના રોજ ખુદી અદાલતમાં વાંચી સંભળાવી મારી સહી કરી જાહેર કરવામાં આવ્યો.

તારીખ-૨૯/૦૬/૨૦૨૬
સ્થળ-ભેસાણ

(ભાસ્કરકુમાર રમેશભાઈ કારીયા)
પ્રિન્સીપાલ સીવીલ જજ,
તા.ભેસાણ, જી. જુનાગઢ
જજ કોડ-જી.જે.૦૧૬૨૬